

2. KONGREGACJA NAUKI WIARY

Nota Kongregacji Nauki Wiary w sprawie Konstytucji apostolskiej „Anglicanorum coetibus”

Konstytucja apostolska stanowi odpowiedź Kościoła katolickiego na liczne prośby, kierowane do Stolicy Apostolskiej przez grupy anglikańskich duchownych i wiernych z różnych stron świata, którzy pragną przystąpić do pełnej wspólnoty z nim.

Ojciec Święty niniejszą Konstytucją apostolską ustanowił strukturę kanoniczną, która pozwala na to zbiorowe włączenie poprzez ustanowienie Ordynariatów Personalnych, które pozwolą wiernym będącym dotąd anglikanami na przystąpienie do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim, z zachowaniem specyficznych elementów anglikańskiego dziedzictwa duchowego i liturgicznego.

Zgodnie z konstytucją apostolską, nadzór nad tymi grupami wiernych, dotychczasowych anglikanów, i kierownictwo duszpasterskie sprawować będą Ordynariaty Personalne, których ordynariusz będzie zwykle mianowany z dotychczasowego duchowieństwa anglikańskiego.

Konstytucja apostolska, stanowiąca uzasadnioną, a nawet konieczną reakcję na zjawisko o zasięgu globalnym, daje Kościołowi powszechnemu jeden kanoniczny wzorzec, który można dostosowywać do różnych sytuacji lokalnych, a w powszechnym zastosowaniu jest odpowiedni dla dotychczasowych anglikanów. Wzorzec ten przewiduje możliwość wyświęcania na kapłanów katolickich żonatych duchownych dotychczas anglikańskich. Racje historyczne i ekumeniczne nie pozwalają na udzielanie żonatym mężczyznom święceń biskupich w Kościele katolickim ani w Kościołach prawosławnych. Dlatego Konstytucja stanowi, że ordynariuszem może być kapłan albo biskup nieżonaty.

Seminarzyści Ordynariatu mają być kształceni wraz z innymi seminarzystami katolickimi, chociaż Ordynariat może otworzyć dom formacji, by odpowiedzieć na szczególne potrzeby formacji w zakresie dziedzictwa anglikańskiego. Konstytucja apostolska jest zatem próbą znalezienia równowagi między pragnieniem zachowania cennego anglikańskiego dziedzictwa liturgicznego i duchowego z jednej strony, a z drugiej troską o to, by te grupy oraz ich duchowieństwo były wcielone do Kościoła katolickiego.

Kard. William Levada, prefekt Kongregacji Nauki Wiary, która przygotowała to rozporządzenie, stwierdził: «Staraliśmy się w sposób jednolity i sprawiedliwy odpowiedzieć na prośby o pełne zjednoczenie, przedstawiane nam w ostatnich latach przez anglikanów, pochodzących z różnych części świata. Przez tę propozycję Kościół zamierza odpowiedzieć na uprawnione dążenia tych grup anglikańskich do pełnej i wiązalnej wspólnoty z Biskupem Rzymu, Następcą św. Piotra».

Wspomniane Ordynariaty Personalne zostaną ustanowione odpowiednio do potrzeb, po uprzedniej konsultacji z lokalnymi Konferencjami Episkopatów, a ich struktura będzie w pewnej mierze podobna do struktury Ordynariatów Wojskowych, które zostały utworzone w wielu krajach, aby zapewnić opiekę duszpasterską członkom sił

zbrojnych i ich rodzinom na całym świecie. «Anglikanie, którzy nawiązali kontakt ze Stolicą Apostolską, wyrazili jasno swoje pragnienie pełnej i widzialnej wspólnoty w jednym, świętym, powszechnym i apostolskim Kościele. Jednocześnie mówili nam o znaczeniu swoich tradycji anglikańskich, związanych z duchowością i kultem, dla ich drogi wiary» – stwierdził kard. Levada.

Ustanowienie tej nowej struktury jest zgodne z zaangażowaniem w dialog ekumeniczny, który wciąż jest sprawą priorytetową dla Kościoła katolickiego, zwłaszcza dzięki staraniom Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan. «Z inicjatywą występują różne grupy anglikańskie» – dodał kard. Levada. «Oświadczyły one, że podzielają wspólną wiarę katolicką, wyłożoną w Katechizmie Kościoła Katolickiego, i akceptują posługę Piotrową jako ustanowioną z woli Chrystusa dla Kościoła. Nadszedł dla nich czas wyrażenia tej domysłnej jedności w widzialnej formie pełnej komunii».

Jak mówi kard. Levada: «Ojciec Święty Benedykt XVI ma nadzieję, że anglikańskim duchownym i wiernym, pragnącym jedności z Kościołem katolickim, ta struktura kanoniczna stworzy możliwość zachowania tych tradycji anglikańskich, które są dla nich cenne i pozostają zgodne z wiarą katolicką. Jako że tradycje te wyrażają w odmienny sposób wyznawaną wspólnie wiarę, stanowią dar, którym można się dzielić w Kościele katolickim. Jak pouczają dzieje chrześcijaństwa, jedność z Kościołem nie wymaga ujednolicenia, nie uwzględniającego różnorodności kulturowej. «Ponadto, wszystkie obecne dziś w Kościele, liczne i odrębne tradycje zakorzenione są w zasadzie sformułowanej przez św. Pawła w jego Liście do Efezjan: 'Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest' (4, 5). Tak więc naszą wspólnotę umacniają tego rodzaju uprawnione różnice i dlatego cieszymy się, że ci ludzie wnoszą swój charakterystyczny wkład w nasze wspólne życie wiary».

Kontekst historyczny

Począwszy od XVI w., kiedy król Henryk VIII ogłosił niezależność Kościoła angielskiego od władzy papieża, Kościół angielski stworzył własne formuły doktrynalne, zwyczaje liturgiczne oraz praktyki duszpasterskie, często przejmując idee Reformacji, która miała miejsce na kontynencie europejskim. Ekspansja imperium brytyjskiego w połączeniu z anglikańskim apostołatem misyjnym doprowadziła do powstania Wspólnoty anglikańskiej o zasięgu światowym.

Na przestrzeni ponad 450 lat dziejów kwestia zjednoczenia anglikanów i katolików nie została nigdy zapomniana. W połowie XIX w. Ruch Oksfordzki (w Anglii) wyraził nowe zainteresowanie katolickimi aspektami anglikanizmu. Na początku XX w. kard. Mercier z Belgii prowadził z anglikanami publiczne dyskusje, by zbadać możliwość połączenia z Kościołem katolickim, mówiąc o anglikanizmie «zjednoczonym, ale nie wchłoniętym».

Później Sobór Watykański II żywił nadzieję na zjednoczenie, czemu dał wyraz zwłaszcza w Dekrecie o ekumenizmie (n. 13), który odnośnie do Wspólnot odłączonych od Kościoła katolickiego w czasach Reformacji stwierdził: «Wśród tych, w których trwają w pewnej mierze tradycje i struktury katolickie, szczególne miejsce zaj-

muje Wspólnota anglikańska».

Poczynając od Soboru, w stosunkach między anglikanami i rzymskimi katolikami zapanował klimat większego zrozumienia i współpracy. Międzynarodowa Komisja Anglikańsko-Rzymskokatolicka (ARCIC) wydała na przestrzeni lat serię deklaracji doktrynalnych w nadziei na stworzenie podstaw pełnej i widzialnej jedności. W przekonaniu osób należących do obydwu Wspólnot deklaracje ARCIC stanowią narzędzie, które pozwala uznać wspólne elementy w sposobie wyrażania wiary. W tym świetle należy odczytywać nowe rozporządzenie.

W latach po Soborze niektórzy anglikanie odstąpili od tradycji udzielania święceń jedynie mężczyznom, powołując również kobiety do prezbyteratu i biskupstwa. Ostatnio niektóre ugrupowania Wspólnoty anglikańskiej odeszły od wspólnego nauczania biblijnego dotyczącego ludzkiej płciowości – wyrażonego już jasno w dokumencie ARCIC „*Życie w Chrystusie*” – udzielając święceń duchownym otwarcie deklarującym swój homoseksualizm i błogosławiąc związki między osobami tej samej płci. Niemniej jednak, podczas gdy Wspólnota anglikańska musi stawić czoło tym nowym i trudnym wyzwaniom, Kościół katolicki nadal w pełni angażuje się w dialog ekumeniczny ze Wspólnotą anglikańską, szczególnie za pośrednictwem działalności Papiejskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan.

Tymczasem wielu anglikanów indywidualnie przystąpiło do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim. Czasem włączały się również grupy anglikanów, zachowując pewną strukturę «wspólnotową». Tak było na przykład w przypadku anglikańskiej diecezji Amritsar w Indiach oraz kilku pojedynczych parafii w Stanach Zjednoczonych, które – zachowując anglikańską tożsamość – przystąpiły do Kościoła katolickiego na mocy tak zwanego rozporządzenia duszpasterskiego», wypracowanego przez Kongregację Nauki Wiary i zatwierdzonego przez Papieża Jana Pawła II w 1982 r. W tych przypadkach Kościół katolicki często udzielał dyspensy od wymogu celibatu, zezwalając, aby żonaci duchowni anglikańscy, którzy pragną nadal pełnić posługę duszpasterską jako kapłani katoliccy, byli wyświęceni w Kościele katolickim.

W tym kontekście Ordynariaty Personalne, ustanowione zgodnie ze wspomnianą Konstytucją apostolską, można postrzegać jako dalszy krok w kierunku realizacji pragnienia pełnej i widzialnej jedności w jednym Kościele, będącej jednym z głównych celów ruchu ekumenicznego.

(Przedruk z „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 31[2010] nr 1 /319/ s. 14-15)